

GUNNARS JORDAFÄRD.

Från 1930-talets verklighet.

Ett gammalt ordspråk lyder:

"Låt inte dina tårar skymma solens uppgång."

Något att tänka på, men svårt att efterleva om morgonen gryr med bekymmer för både familjens och djurens hälsa. Bonden Nikanor i Aranäset fick uppleva detta den snörika och kalla vintern 1936. Runt lador och husknutar hade vinden packat ihop snön i hårda drivor, och skorstensröken stod dagligen som ett utropstecken mot skyn under hela december månad.

Mitt i allt som i vanliga fall kunde upplevas som vackert och stämningsfullt dämpades dessa dagar av oro för hustru och barn och dessutom för Brunte i stallet. För dagen var det hustrun Ester som var sjuk och försvagad efter den senaste barnsängen, hästen Brunte som fått kvarka, och tremånadersbarnet Gunnar som oroade honom, och det var inga lätta bekymmer då allt hopade sig samtidigt.

Tidigt på morgonen andra veckan i december, samtidigt som gårdspigan Hilda gick ut för att mjölka, gick Nikanor ut till Brunte med en hink ljummet vatten och en dos gult kvarkpulver, som eventuellt skulle kunna hindra en lunginflammation. Brunte stod med sin kalla mule, och

med rinnande näsborrar, lutad över krubban utan lust att vare sej äta eller dricka. Något välkomnande gnägg när Nikanor öppnade stalldörren orkade Brunte inte med, så visst var det bekymmersamt.

I köket satt hustrun Ester på en stol bredvid spisen med fötterna i varmt vatten och Salubrinflaskan och rena förband nära till hands. Det var samma procedur både morgon och kväll. Ansiktsuttrycket sa tydligt att bensåren och de ömma fötterna plågade henne svårt. Det var en plåga som hon dragits med både före och efter Gunnars födelse, och såren ville inte läka.

Det svåraste att leva med för hela familjen, var nog ändå sonen Gunnar. Han hade kommit till världen som deras tredje barn och hade inte fått födas under den goda stjärnans ljus som de andra två. Han föddes "inte helt i ordning" som talesättet lød. Han kom ur moderlivet med förstorat huvud och uppsvälld mage och grät natt och dag mellan de korta stunder han utmattad slumrade in med en honungsdoppad napp i munnen.

På spisen bredvid grötkastrullen stod som alla tidigare morgnar även Gunnars vällingflaska i vattenbad. Bröstmjölken var redan slut. Då Hilda och Nikanor så småningom kom in från stallet och lagårn, sitter Ester ännu kvar vid spisen för att hålla elden vid liv och Gunnars vällingflaska varm.

Båda pojkarna var också uppstigna, den äldre som börjat i första klass satt vid köksbordet med pekpinne mellan fingrarna och försökte stava sej fram i abc-boken. Fyraårsgrabben lekte helt oberörd med sina leksaker på sofflocket. Alla var som vanligt knäpptysta de korta stunder då Gunnar lyckades sova bort sina plågor.

Nu, när alla var samlade inne i köket och tystnaden inte kunde bibehållas, doppade Ester fingret i vattenbadet för att känna om vällingen hade rätt temperatur, för nu skulle Gunnar säkert vakna. Hon sköt stolen framför sej till spånkorgen där Gunnar låg och vek försiktigt täcket litet åt sidan. Nappen hade fallit ur munnen, och hennes första tanke var, att det var skönt för honom att kunna sova lugnt så här länge för en gångs skull. Hon upptäckte i samma stund förskräckt att Gunnar inte andades. Hon kallade på Nikanor att komma, och de andra följde efter.

- Gud hjälpe oss, jag tror att Gunnar har lämnat oss, sa hon uppgivet, han andas ju inte. Ska vi tro att han nu blivit befriad?

Familjen slöt varandra i sina armar framför korgen, och Hilda smög sej in i skafferiet och stängde dörren om sej. Hon kände att i det här ögonblicket skulle hon inte störa då ingen i detta ögonblick kunde hindra sina tårar att skymma solens uppgång!

Trots det som hänt, måste dagens övriga sysslor ändå utföras. Mjölken skulle till mejeriet, men eftersom Brunte fortfarande var sjuk, lastade Nikanor även den här dagen mjölkflaskorna på vedkälken och drog dem fram till landsvägen och mjölkbryggan.

Det var minst tjugofem grader kallt på morgonen, men han måste ändå stanna kvar för att invänta mjölkbil. Han skulle be chauffören köpa en liten vit barnkista och ha med sig tillbaka på återvägen. Inga ärenden och uppdrag var främmande för en mjölkusk.

Det var även en annan sak Nikanor måste tänka på den här morgonen. Han skulle passa på, då han var så nära den enda i byn som hade telefon, att ringa till prästen och meddela dödsfallet. Under samtalet med prästen blev han upplyst om, att han en dryg vecka senare skulle jordfästa en äldre kvinna. Det blev så ordnat att Gunnar skulle få sova vid hennes huvudgård i samma grav. Det var inte vanligt att ett tre månaders barn fick en egen grav om det inte redan fanns en familjegrav.

Även på begravningsdagen var vägen genom byn igenkorkad av snö och drivor. En bil kunde omöjligen ta sej ända fram till gården. Lika omöjligt var det för Ester, som knappt kunde ta sej över köksgolvet att på egna ben ta sej fram till landsvägen. Brunte var visserligen lite piggare nu, men det var ändå inte tillrådligt att ta ut honom i

den kalla luften. Ett nytt bekymmer uppstod.

Vedkälken fick duga även för det här tillfället, och Hilda och pojkarna skulle stanna kvar hemma. Nikanor drog kälken fram till bron och satte en låda på flaket för Ester att sitta på. Han bäddade in hennes fötter och ben i en varm fårskinnsfäll och lade Gunnars vita kista i hennes famn. Med dragrepet över axeln drog han kälken fram till den upplogade landsvägen och den väntande bilen.

Inne i köksfönstret stod Hilda och pojkarna och såg på när det ovanliga ekipaget försvann bakom uthusknuten. Barnen kom helt naturligt med många frågor över det som nu skulle ske, och det var svårt för Hilda att rätt kunna förklara allt. Förresten, hur skulle Hilda som själv var ung och oerfaren kunna veta svaret på frågorna om livets och dödens verkligheter som passade barn i deras ålder? Men det var ändå gott att få hålla henne i hand inför ovissheten.